

NHL Hogeschool

Bachelor docent Beeldende Kunst en Vormgeving

Opleidingsbeoordeling na herstelperiode

Samenvatting conclusies

In oktober 2015 heeft de herbeoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding docent Beeldende Kunst en Vormgeving van NHL Hogeschool door een visitatiepanel van NQA plaatsgevonden. De herbeoordeling betreft de standaarden 3 en 16 van het NVAO beoordelingskader voor uitgebreide opleidingsbeoordelingen. Het betreft een voltijdse opleiding. Het panel beoordeelt de opleiding als **voldoende**.

Standaard 3: Inhoud van het programma

De opleiding ontvangt voor standaard 3 het oordeel voldoende.

Direct na de vorige visitatie heeft de opleiding dBKV maatregelen getroffen om de kwaliteit van de opleiding te verbeteren. De verbeteringen richten zich enerzijds op de inhoud van de opleiding, zoals het tweede-fase programma, onderzoeksvaardigheden, literatuuronderzoek en beeldend onderzoek, en anderzijds op het afstuderen dat nu uit een artistiek en een praktijkgericht onderzoek bestaat.

De opleiding heeft het nieuwe curriculum gefaseerd ingevoerd. Hierin is een duidelijke plaats gekomen voor het tweede-faseprogramma. Verder is de opbouw verhelderd door de invoering van leerlijnen gerelateerd aan de rollen waarvoor de student wordt opgeleid: docent, kunstenaar, cultureel ondernemer en onderzoeker. Onderzoek en onderzoeksvaardigheden hebben een nadrukkelijke plaats in het nieuwe curriculum gekregen. De opleiding maakt een strikte scheiding tussen praktijkgericht, gebaseerd op sociaal-wetenschappelijk onderzoek, en artistiek onderzoek. Het panel vindt het positief dat de opleiding nu doorgroeit naar een integrale benadering van onderzoek. Hiermee kan er meer ruimte ontstaan voor de verbinding tussen de competenties en de diverse rollen die afgestudeerden moeten vervullen..

Standaard 16: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding ontvangt voor standaard 16 het oordeel voldoende.

Studenten laten twee keer per jaar in een assessment zien in hoeverre zij de beoogde competenties hebben gerealiseerd. Het eindniveau toont de student via een artistiek en een praktijkgericht onderzoek aan. Het panel heeft diverse van deze afstudeerwerken bekeken en vindt deze van voldoende niveau getuigen. Wel kan de argumentatie voor het oordeel explicieter op de beoordelingsformulieren worden vermeld.

Inhoudsopgave

Samenvatting conclusies	3
Inleiding	7
Basisgegevens van de opleiding	9
Standaard 3	11
Standaard 16	16
Eindoordeel over de opleiding	19
Bijlagen	21
Bijlage 1 Deskundigheden leden visitatiepanel en lead auditor	23
Bijlage 2 Bezoekprogramma	25
Bijlage 3 Bestudeerde documenten	27
Bijlage 4 Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	29

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de herbeoordeling van standaarden 3 en 16 van de bestaande hbo-bacheloropleiding docent Beeldende Kunst en Vormgeving (dBKV) van NHL Hogeschool.

Aanleiding en proces

Tijdens de vorige visitatie in juni 2013 kwam het panel op standaard 3 (Inhoud van het programma) en standaard 16 (Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties) van het uitgebreide beoordelingskader tot het oordeel onvoldoende. Vervolgens heeft de opleiding in februari 2014 een herstelplan ingediend. Het panel heeft de opleiding per brief (d.d. 25 maart 2014) laten weten zich in dit herstelplan te kunnen vinden. De NVAO heeft op 1 juli 2014 besloten de opleiding een hersteltermijn toe te kennen.

In deze rapportage geeft het panel zijn oordeel over de verbeteringen die inmiddels zijn gerealiseerd en de herbeoordeling van de standaarden 3 en 16.

Werkwijze

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek aan de opleiding diverse documenten bestudeerd, waaronder de afstudeerdossiers van recent afgestudeerde studenten. Op 8 oktober 2015 heeft het panel de opleiding opnieuw bezocht. Tijdens het bezoek heeft het panel gesprekken gevoerd met het opleidingsmanagement en directie, met alumni en studenten, met docenten/afstudeerbegeleiders en met leden van diverse commissies. Alle informatie heeft het visitatiepanel in staat gesteld om tot een weloverwogen oordeel op de standaarden 3 en 16 te komen. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling* van de NVAO (22 november 2011) en het *NQA-protocol 2013 voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling*.

De beoordeling is uitgevoerd door een visitatiepanel dat voor een deel in 2013 de visitatie heeft uitgevoerd en in 2014 vertrouwen in het herstelplan heeft uitgesproken. Het panel is destijds in overleg met de opleiding samengesteld en is voorafgaand aan de eerste visitatie en de hervisiteatie goedgekeurd door de NVAO.

Het panel dat deze herbeoordeling heeft uitgevoerd, bestond uit:

Drs. M.G.M. Groenendijk (voorzitter, domeindeskundige)

J.G.H. van Gemert (domeindeskundige)

Drs. J. Gijsen (domeindeskundige)

I. de Vries (studentlid)

Drs. P. Göbel, senior- auditor van NQA, trad op als lead-auditor van het panel.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 9 november 2015

Panelvoorzitter

M.G.M. Groenendijk

Lead-auditor

P. Göbel

Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens

<i>Administratieve gegevens opleiding(en)</i>	Herbeoordeling
naam opleiding zoals in CROHO	B Docent Beeldende Kunst en Vormgeving
oriëntatie en niveau opleiding	hbo-bachelor
voor opleidingen in het hoger beroepsonderwijs de te hanteren toevoeging aan de graad.	Bachelor of Fine Art and Design in Education
aantal studiepunten	240
afstudeerrichtingen	
locatie(s)	Leeuwarden
variant(en) voltijd, deeltijd, duaal, 3 jarig traject voor vwo bij een hbo-bacheloropleiding	Voltijd
joint programme	
onderwijstaal	
registratienummer in CROHO	39100

<i>Administratieve gegevens instelling</i>	
naam instelling	NHL Hogeschool
gegevens contactpersoon instelling	Mevrouw C.J.M. van Hardeveld
e-mailadres voor kopie aanmelding	c.j.m.van.hardeveld@nhl.nl
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief

Standaard 3 Inhoud van het programma

De inhoud van het programma biedt de studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van de verbeteringen die de opleiding voor standaard 3 heeft doorgevoerd. De inhoud van dit hoofdstuk sluit aan bij het hoofdstuk over de inhoud van het programma uit het visitatierapport van oktober 2013. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Maatregelen per direct

Na de visitatie in juni 2013 heeft de opleiding voor het studiejaar 2013-2014 meteen maatregelen genomen om de gesignaleerde problemen op deze standaard aan te pakken. De volgende verbeteringen zijn destijds doorgevoerd:

- uitvoering van het tweede-faseprogramma op het gebied van theorievorming, voorbereiding op examens en praktijkgerichtheid;
- invoering van het praktijkgericht onderzoek (15 EC). Als voorbereiding hierop volgen studenten een specifieke cursus onderzoeksvaardigheden;
- uitbreiding van de specialisatiestage met twee professionaliseringstaken waarvoor studenten literatuur- en bronnenonderzoek moeten doen;
- verbetering van het beeldend onderzoek (15 EC) door de integratie van theorie, visievorming, het beeldend werk en de expositie (zie standaard 16);
- start van de afdelingsbrede werkgroep onderzoek om na te denken over de richting van onderzoek in de afdeling. In het studiejaar 2014-2015 is een pilot met een leerlijn onderzoek gestart.

Het panel waardeert de inspanningen die de opleiding zich heeft getroost, om het afstudeertraject te verbeteren en zwaardere eisen te stellen. Na evaluatie zijn alle maatregelen in het studiejaar 2014-2015 gecontinueerd.

Nieuw curriculum

In het rapport van 2013 heeft het panel de ingezette curriculumvernieuwing positief gewaardeerd. De vernieuwing is in de jaren 2013-2014 (jaar 1 en 4) en 2014-2015 (jaar 1, 2 en 4) doorgezet, waardoor van 2015-2016 het curriculum voor alle studiejaar is herzien. De organisatiestructuur is eveneens vernieuwd. Er zijn coördinatoren per fase (propedeuse, hoofdfase, afstudeerfase) aangesteld voor de aansturing en uitvoering van het curriculum.

De gefaseerde invoering bracht als probleem mee dat er voor bepaalde studenten aangepaste programma's moesten worden opgesteld. Met deze studenten hebben individuele gesprekken plaatsgevonden en werd per student een programma op maat gemaakt om de kloof tussen het oude en nieuwe curriculum te overbruggen. Alle programma's werden aan de examencommissie ter goedkeuring voorgelegd. Het panel heeft uit gesprekken en verslagen kunnen vaststellen dat de docenten een goed inzicht hebben in wat studenten missen om te voldoen aan de nieuwe eisen.

Visie

De afdeling Kunst en Educatie heeft een visie op docent Beeldende Kunst en Vormgeving en docent Theater geformuleerd: een docent “die flexibel weet te opereren in een veranderende samenleving en op elk moment en in elke situatie kansen ziet en deze weet te benutten om educatie in het kunstvak tot stand te brengen met welke doelgroep dan ook, vaak in interdisciplinaire vorm” (*Visiedocument van de afdeling Kunst en Educatie*, 20 november 2014). Uit notulen blijkt dat de werkveldadviescommissie deze visie deelt en dat het werkveld behoefte heeft aan professionele docenten met artistiek vermogen die daarnaast cultureel ondernemer zijn met een onderzoekende instelling.

Pijlers en leerlijnen

De opleiding heeft het nieuwe curriculum langs vier pijlers vormgegeven: artistiek vermogen, cultureel ondernemerschap, onderzoekende houding en docentschap. Het programma voorziet in alle vier de elementen. Studenten kunnen via specialisatie en profilering hierin zelf accenten aanbrengen.

Er zijn vier leerlijnen in het curriculum waarbinnen de kennisbasis en de competenties dBKV zijn geborgd en de vier pijlers worden gerealiseerd. In schema¹ ziet dit er als volgt uit:

<i>Leerlijn</i>	<i>Accent vanuit de visie</i>
Integrale leerlijn Ontwikkeling van competenties	Artistiek vermogen Cultureel ondernemerschap Onderzoekende houding Docentschap
Conceptuele leerlijn Kennisbasis: de theorie	Kunst en Cultuur Onderwijskunde/Pedagogiek
Vaardighedenlijn Kennisbasis: de vaardigheden	Artistieke vaardigheden Didactische vaardigheden Onderzoeksvaardigheden
Studieloopbaanontwikkeling De professionele ontwikkeling tot docent BKV	Ontwikkeling tot kunstenaar Houding als cultureel ondernemer Houding als docent Onderzoekende houding

De student ontwikkelt zijn beroepscompetenties in de integrale leerlijn, waarbij per periode een accent op een pijler uit de visie ligt. Studenten oefenen met het adequaat oplossen van beroepsproblemen, binnenschools of op een stageplek.

De werkgroep onderzoek ontwikkelde een visie op en uitgangspunten voor artistiek onderzoek en heeft die voor studiejaar 3 en 4 uitgewerkt. Dit studiejaar bekijkt de werkgroep in hoeverre de kernpunten voor artistiek onderzoek in de integrale leerlijn in jaar 1 en 2 zijn terug te vinden. Tegelijkertijd is ook een visie op praktijkgericht onderzoek ontwikkeld.

Artistiek onderzoek moet een bijdrage leveren aan de verhoging van de kwaliteit van de artistieke praktijk (bestaande uit: proces, product en onderzoek). Studenten ontwikkelen een professioneel referentiekader voor het eigen artistieke werk en het eigen artistieke proces aan de hand van een diversiteit aan bronnen.

¹ *Stand van zaken notitie – herstelperiode*, Opleiding docent Beeldende Kunst en Vormgeving, juni 2015

In het vak Artistiek Onderzoek I in jaar 3 doorloopt de student een hele onderzoekscyclus voor artistiek onderzoek, zodat hij voorbereid aan het vierde jaar (Artistiek Onderzoek II) begint.

Ook voor praktijkonderzoek geldt een opbouw in de loop van de studie. In het eerste jaar maken studenten kennis met sociaal-wetenschappelijk onderzoek en voeren zij een 'schaduwonderzoek' uit. In het tweede jaar doen studenten een literatuuronderzoek dat uitmondt in een didactisch ontwerp dat tijdens de stage wordt getest. In het derde jaar doorlopen de studenten een gehele onderzoekscyclus, net als bij artistiek onderzoek, als voorbereiding op het afstudeeronderzoek in jaar 4.

Artistiek en praktijkgericht onderzoek zijn op het moment van het visitatiebezoek gescheiden trajecten. Het panel vindt dat de opleiding nu heeft ingestoken op een technische en geformaliseerde benadering van praktijkonderzoek, gebaseerd op de sociaal-wetenschappelijke traditie. In een volgende fase zou de opleiding na kunnen denken over wat onderzoek inhoudelijk voor deze opleiding betekent en welke methodieken daarvoor gehanteerd kunnen worden, dus meer vanuit de eigen visie gedacht. Dan kunnen er meer verbindingen tussen de rollen en de vormen van onderzoek ontstaan, waarmee de beeldende kant meer tot zijn recht komt in het praktijkgerichte onderzoek. Het management heeft aangegeven ervoor gekozen te hebben eerst de rol van onderzoek expliciet te maken voor het artistieke domein en het praktijkonderzoek. Docenten geven aan dat ze bij studenten een onderzoekende houding willen bereiken die overkoepelend voor de verschillende rollen is. Om die reden gaan ze nu meer en meer uit van design thinking bij toegepaste opdrachten. Het management streeft naar integratie van beide vormen van onderzoek in het vierde jaar. Het panel heeft begrip voor de keuze die de opleiding heeft gemaakt en onderschrijft de integratie die de opleiding wil bereiken. Het adviseert de opleiding om bij de doorontwikkeling van wat onderzoek precies moet inhouden, ook studenten te betrekken.

Tweede fase

Om studenten optimaal voor te bereiden op de tweede fase van het voortgezet onderwijs (dBKV is een ongegradeerde opleiding) heeft de opleiding gemeend dat elke student een tweede-faseprogramma dient te volgen van 5 EC. Hierin wordt expliciet aandacht besteed aan de examenproblematiek in het voortgezet onderwijs. Dit programma zal in de toekomst deel uitmaken van het hoofdfaseprogramma dat niet profilerend of specialiserend is. Om alle studenten ervan te laten profiteren, is het de afgelopen twee jaar ook in het vierde jaar aangeboden. Studenten leren relevante bronnen te vinden bij voorgeschreven examenthema's en te verzamelen in een bronnenbundel. Zij moeten deze bronnen leren ordenen en interpreteren. Verder moeten zij vanuit de bronnenbundel in staat zijn opdrachten bij de examenonderwerpen te formuleren en een thema te vertalen naar een beeldende opdracht. Het panel vindt dat de opleiding met de bronnenbundels een voldoende theoretische invulling heeft gekozen, en daarmee heeft de tweede fase wel een plek gekregen en zijn de uitkomsten bruikbaar in het voortgezet onderwijs. Docenten gaven in het gesprek aan dat ze eerst wilden bereiken dat alle studenten goed op de tweede fase zijn voorbereid en dat nu ruimte voor experiment ontstaat.

De opleiding heeft gastdocenten uit het voortgezet onderwijs ingezet om een bijdrage aan het programma voor de tweede fase te leveren. Op deze manier sluit het programma aan bij de actualiteit en de onderwijsrealiteit. De gastdocenten informeren de studenten over actuele examens en de voorbereidingen van leerlingen op examens.

Naast deze gerichte voorbereiding op de tweede fase krijgen studenten ook een bredere context aangeboden, bijvoorbeeld in het onderdeel Kunst & Cultuur 1 t/m 4 waar kunst in zijn cultuur-historische context centraal staat. Twee docenten bespreken elk vanuit hun vakgebied de kunst- en cultuurgeschiedenis en de (kunst)filosofie. De kennisbasis is mede uitgangspunt voor de invulling van het programma geweest.

Verder worden studenten via het KEN-project voorbereid op het onderwijs in de tweede fase. KEN (Kunst Educatie Noord Nederland) heeft als deelnemers het Prins Clausconservatorium en dBKV van Minerva van de Hanzehogeschool Groningen en dBKV en dTheater van NHL Hogeschool. KEN organiseert onder andere elk jaar een projectweek voor studenten uit alle jaren van deze kunstvak-docentenopleidingen. De KEN-week in het tweede jaar vormt de opmaat voor het project Eigen en Andere Kunsten in de integrale leerlijn. Studenten werken in multidisciplinaire teams aan een voorbereidende of verwerkende opdracht bij een werkelijke voorstelling/tentoonstelling of opvoering voor een vooraf gekozen groep uit het voortgezet onderwijs. Het panel vindt deze projectweek goed aansluiten bij het onderwijs over de tweede fase.

Externe gerichtheid

De opleiding wil studenten naast het hiervoor genoemde KEN-project op meer manieren in multidisciplinair verband laten leren. Daarvoor zoekt de opleiding samenwerking met andere opleidingen van NHL Hogeschool en Stenden Hogeschool met een kunst- en cultuurprofiel.

De afdeling Kunst en Educatie is recentelijk gestart met het Productiehuis de Kunsten waar studenten onder andere terecht kunnen voor projecten en stages voor interne en externe opdrachtgevers. Daarnaast organiseert het Productiehuis evenementen en producties waarmee de kunst- en cultuureducatie zichtbaar wordt, zowel binnen- als buiten de NHL.

Leeromgeving

De onderwijsleeromgeving is ruim een jaar geleden verbouwd en opnieuw ingericht. Docenten en studenten zijn, samen met een architect, betrokken bij het ontwerp van het atelierlandschap, dat de komende jaren nog verder zal worden ingericht.

Conclusie

Het panel vindt dat de opleiding zich inhoudelijk heeft verbeterd waardoor studenten de beoogde eindkwalificaties kunnen realiseren. Docenten en management hebben hard gewerkt om het nieuwe curriculum vorm te geven. Het panel waardeert het resultaat: een curriculum met expliciete aandacht voor de tweede fase, een duidelijke opbouw aan de hand van leerlijnen en een duidelijke positionering van de vier pijlers (kunstenaar, docent, cultureel ondernemer en onderzoeker). Het panel heeft vertrouwen in de verdere uitwerking. Daarnaast heeft de opleiding via programma's op maat studenten uit het oude curriculum laten profiteren van de vernieuwingen.

Het panel begrijpt dat de opleiding in eerste instantie heeft gekozen voor een scheiding tussen artistiek onderzoek en een meer academische benadering van praktijkgericht onderzoek om te leren omgaan met verschillende vormen van onderzoek. Het panel vindt het positief dat zowel docenten als management kiezen voor een meer integrale benadering vanuit een onderzoekende houding. Het panel denkt dat de opleiding bij deze ontwikkeling kan profiteren van de inbreng van studenten.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 16

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van de verbeteringen die de opleiding voor standaard 16 heeft doorgevoerd. De inhoud van dit hoofdstuk sluit aan bij het hoofdstuk over toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties uit het visitatierapport van oktober 2013. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Borging

De examencommissie is op afdelingsniveau georganiseerd: twee leden uit de opleiding Theater, twee uit dBKV en een extern lid. De examencommissie heeft een toetscommissie gemandateerd om steekproefsgewijs assessments te controleren. De toetscommissie organiseert kalibreersessies voor docenten die assessments afnemen. Het valt het panel op dat de toetscommissie voornamelijk achteraf toetst. Wellicht kan deze commissie ook een rol spelen in het ontwikkeltraject van een toets.

Beeldend onderzoek

De artistieke ontwikkeling van de student vindt gedurende de vier jaar van de studie plaats. Hiervoor heeft de opleiding een visie en concrete uitgangspunten geformuleerd (*Artistiek onderzoek binnen dBKV: Uitgangspunten voor studiejaar 2015-2016*). In het studiejaar 2013-2014 heeft de opleiding een aantal verbeteringen doorgevoerd voor het beeldend onderzoek. De opleiding gaat nu uit van een integrale aanpak waarin visievorming, theorievorming (in een scriptie) en de expositie samenkomen. Er zijn scherpere methodische eisen geformuleerd voor de theorievorming voor beeldend onderzoek. Recentelijk vraagt de opleiding van studenten de eigen artistieke ambities te verwoorden en zelf de lijn in zijn ontwikkeling te bewaken.

In aanloop naar het eindresultaat legt de student zijn beeldend werk voor aan door hem benaderde externe kunstenaar. Ook bij de eindbeoordeling betreft de opleiding een externe kunstenaar ter versterking van de validiteit en betrouwbaarheid van het oordeel. De externe kunstenaars hebben een adviserende rol in de beoordeling. De opleiding wil een intervisiegroep starten met docenten en externe kunstenaars om de subjectieve criteria betrouwbaarder te maken. Het panel vindt dit een goed idee.

Het artistiek onderzoek bestaat volgens docenten uit het maken van beeldend werk, experimenteren en grenzen verleggen. Studenten gaan op excursie naar bijvoorbeeld Brussel om met studenten van een vergelijkbare opleiding kunst te beschouwen en te bespreken. Binnen de eigen opleiding hebben ze teams van 'critical-friends' gevormd waarin studenten elkaar feedback geven. De opleiding stimuleert studenten hun beeldend werk ook buiten de opleiding te presenteren. Dit heeft bijvoorbeeld geresulteerd in een expositie van fotowerk van een vierdejaars student in het Gemeentemuseum van Den Haag.

De eindexpositie is het (voorlopige) resultaat van de ontwikkeling van de student tot kunstenaar. Hierin laat hij zien dat hij de artistieke competentie beheerst. In de jaren ervoor heeft hij twee keer per jaar in een assessment zijn competentieontwikkeling laten zien. De student kan hiervoor de opdrachten uit de integrale leerlijn gebruiken, maar mag ook ander bewijsmateriaal inbrengen. De competenties zijn op drie niveaus beschreven.

Werkplaatsdocenten zijn de afgelopen tijd geschoold in bijvoorbeeld grafische vormgeving en keramiek om studenten beter te kunnen ondersteunen. Ook is er een docent Nieuwe Media aangesteld. Aangezien de opleiding klein van omvang is, wordt standaard 0.4 fte gereserveerd voor gastdocenten om de expertise aan te vullen. Het panel vindt dit een goede aanpak.

Praktijkonderzoek

Na de vorige visitatie is per direct een nieuw onderdeel ingevoerd: Praktijkonderzoek (15 EC). Dit onderdeel is gericht op het uitvoeren van een praktijkonderzoek binnen de afstudeerstage. Het onderzoek betreft een praktijkprobleem dat in de stage-organisatie speelt. Als voorbereiding op het doen van onderzoek, volgen studenten een cursus onderzoeksvaardigheden. Deze is in verkorte vorm ook aan studenten van het oude programma aangeboden.

Onder leiding van een projectleider hebben docenten van de opleiding dBKV en Theater richtlijnen en vereisten voor praktijkonderzoek geformuleerd. De begeleiding van studenten en de beoordeling van afstudeeronderzoeken is in handen van docenten met een masterdiploma. Deze docenten vormen een community of learning. Zij werken doorlopend aan een gedeeld referentiekader op het gebied van onderzoek en begeleiding. Zij overleggen over de interpretatie van beoordelingscriteria en bespreken beoordeelde afstudeerwerken. Ook heeft de opleiding het afgelopen jaar afstudeeronderzoeken voorgelegd aan een onafhankelijke beoordelaar die feedback op het gewenste eindniveau heeft gegeven. Op grond hiervan stelt de opleiding de eisen voor 2015-2016 weer bij. Het panel is positief over de community en de kalibratie die daarin plaatsvindt.

Vijftien afstudeerwerken

Het panel heeft vijftien afstudeerwerken bekeken en stelt vast dat deze alle van voldoende niveau zijn. De opleiding heeft zich hierin duidelijk verbeterd ten opzichte van de vorige visitatie. Kwaliteitsverschillen tussen de afstudeerproducten zijn terug te vinden in de beoordelingen en de cijfers die zijn gegeven. Zoals in standaard 3 al is verwoord, vindt het panel de scheiding tussen artistiek en (nogal academisch ingevuld) praktijkgericht onderzoek tamelijk geforceerd. Het heeft begrip voor het feit dat dit als tussenfase nodig was om iedereen vertrouwd te maken met deze vormen van onderzoek. Het panel zou graag zien dat er meer ruimte komt om de verbinding te maken tussen het geheel aan competenties en de verschillende rollen waarvoor studenten worden opgeleid. Studenten zouden dan meer mogelijkheid krijgen om aan te tonen hoe zij zich verhouden tot de wereld en de kunst, en hoe zij de vertaalslag naar educatie maken.

De beoordelingsformulieren waren in eerste instantie niet heel inzichtelijk voor het panel. Uit het formulier was niet meteen duidelijk op te maken op welke argumenten het oordeel was gebaseerd. Bij navraag bleek dat het bijgevoegde formulier een samenvatting vormde van de drie achterliggende beoordelingsformulieren die de beoordelaars individueel hebben ingevuld. De opleiding heeft rubrics ontwikkeld die als onderlegger voor de beoordeling worden gebruikt.

In het gesprek tussen examinatoren en student wordt de feedback gegeven, het formulier bevat uitsluitend het oordeel. Het panel vindt dat de argumentatie voor het oordeel nog explicieter mag worden vastgelegd.

Conclusie

Het panel vindt dat de opleiding over een deugdelijk toetsysteem beschikt. Twee keer per jaar worden studenten via een assessment getoetst op hun competentieontwikkeling. Tijdens de afstudeerfase tonen studenten via een artistiek en een praktijkgericht onderzoek aan dat zij over de competenties op het vereiste niveau beschikken.

Het panel heeft diverse afstudeerwerken bekeken en ze alle van voldoende niveau bevonden. Wel vindt het panel de beoordelingsformulieren aan kracht en duidelijkheid kunnen winnen wanneer de argumentatie voor het oordeel explicieter erop vermeld wordt.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
<i>Standaard 3 Inhoud van het programma</i>	Voldoende
<i>Standaard 16 Toetsing en gerealiseerde Eindkwalificaties</i>	Voldoende

Weging en conclusie

Het panel concludeert dat de opleiding de verbeteringen voortvarend ter hand heeft genomen. Maatregelen die meteen konden worden doorgevoerd, zijn direct ingevoerd. Voor de maatregelen op het gebied van onderzoek is een projectgroep gevormd. Het resultaat anno 2015 is een opleiding die zich in positieve zin heeft ontwikkeld en zich nog verder zal ontwikkelen.

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding docent Beeldende Kunst en Vormgeving van NHL Hogeschool als **voldoende**.

Bijlagen

Bijlage 1 Deskundigheden leden visitatiepanel en lead auditor

1	Mevrouw drs. M.G.M. Groenendijk is docent Master Kunsteducatie, docent en trainer didactische cursus en docent vakdidactiek tekenen en handenarbeid bij Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, alsmede vaksectievoorzitter Beeldende Kunst en Vormgeving CvE (College van Examens).
2	De heer J.G.H. van Gemert is adviseur op het gebied van cultuur en educatie bij Ruimte2 Adviesbureau, ontwikkelaar bij Steunpunt Cultuurprofiel scholen en coach onderwijspioniers bij Onderwijscoöperatie. Daarnaast is hij docent theater en coördinator aan Koning Willem I College.
3	Mevrouw drs. J. Gijsen is docent Kunstgeschiedenis en Kunstbeschouwen, master DBKV en autonoom; alsmede interim studieleider van de master Kunsteducatie aan Willem de Kooning Academie.
4	Mevrouw I. de Vries volgt de hbo-bacheloropleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving aan Fontys Hogeschool voor de Kunsten.
5	Mevrouw drs. P. Göbel werkt als senior-auditor/adviseur bij NQA.

Bijlage 2 Bezoekprogramma

Bezoekprogramma Herstelvisitatie Bacheloropleiding docent Beeldende Kunst en Vormgeving donderdag 8 oktober 2015

Panel: mw. drs. M.G.M. Groenendijk (voorzitter), dhr. J.G.H. van Gemert (lid),
mw. drs. J. Gijsen (lid) mw I. de Vries (studentlid), mw. drs. P. Göbel
(secretaris)

Ontvangstruimte: C0059
Gespreksruimte: C0059
Lunchruimte: C0059

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers
11.00	Ontvangst	Management Anna Gerritsma Jan Willem Hofma Pietrick Wiersma
11.15 – 11.30	Presentatie opleiding	Josien Buiten Wim Meter Agnes Scholte Antine Zijlstra
11.30-12.00	Bezoek aan tentoonstelling rondleiding door twee studenten	Panel Frederik Derks Anne Veldhuis
12.00-13.30	Lunch en vooroverleg	Panel
13.30-14.00	Gesprek studenten	Frederik Derks (alumnus) Nathalie van den Hof (alumnus) Marita Tromp(alumnus) Carmen Hofman (student jaar 4) Erik van Houte (student jaar 3) Caren ter Elst (student jaar 2)
14.10-14.55	Examinatoren/docenten	Josien Buiten Floris de Jonge Wim Meter Vincent van der Post Agnes Scholte Jannie Vinke Roland van der Wal Marlou Wolfs
14.55-15.10	Pauze	Panel
15.10-15.40	Examen- en toetscommissie	Josien Buiten Carlo Scheldwacht Roland van der Wal Marlou Wolfs Antine Zijlstra (projectleider borging)
15.40-16.10	Management	Anna Gerritsma Jan Willem Hofma Pietrick Wiersma
17.10-17.40	Terugkoppeling	Panel en alle deelnemers

Bijlage 3 Bestudeerde documenten

- 000Voorblad documenten.docx
- 000Voorblad documenten.pdf
- 00.Stand van zaken notitie herstelvisitatie dBKV .pdf
- 0.Toelichting bij de documenten behorende bij de herstelvisitatie Docent Beeldende Kunst en Vormgeving van de NHL Hogeschool.pdf
- 1.Onderwijsdocument dBKV (2015).pdf
- 2. Ontwikkelcyclus Onderwijs versie 2015 - 2016.pdf
- 3. Notulen teamvergaderingen (2013,2014,2015).pdf
- 4. Bulletin de Punaise 2013, 2014, 2015.pdf
- 5. Advies n.a.v. teamtraining dBKV 2015.pdf
- 6. Notulen werkveldadviescommissie dBKV dd 17 december (2014).pdf
- 7. Verslag werkveldconferentie NIES (2015).pdf
- 8. Visie document van de afdeling Kunst en Educatie (2014).pdf
- 9. Inrichting van het Curriculum dBKV (2014).pdf
- 10. Onderzoek in relatie tot de artistieke praktijk(2015).pdf
- 11. Kernpunten Artistiek onderzoek.pdf
- 12. Leerlijn Cultureel ondernemerschap(2015).pdf
- 13. Teams aan zet dBKV Laat je zien (2014).pdf
- 14.Productiehuis De Kunsten (2015).pdf
- 15. Verbouwingsplan Ateliers(2013).pdf
- 16. Kunst op de NHL (2014).pdf
- 17. Toezegging (punt 6)Kunst op de NHL CvB (2014).pdf
- 18. Inventarisatie Voorbereiding onderwijs aan de Tweede Fase 2012-2013 (2013).pdf
- 19. Handleiding Voorbereiding onderwijs Tweede Fase 2013-2014 (2013).pdf
- 20. Beoordelingsformulier Voorbereiding Tweede Fase 2013-2014 (2013).pdf
- 21. Omschrijving opdracht Handleiding bronnenbundel Tweede Fase (2013).pdf
- 22. Evaluatie programma voorbereiding tweede fase 2013-2014 (2014).pdf
- 23. Studiehandleiding Voorbereiding Tweede Fase 2014-2015 (2014).pdf

---

- 24. Nieuw beoordelingsformulier jaar 2 VO (2014).pdf
- 25. Theoretische onderbouwing van het artistieke onderzoek (2013).pdf
- 26. Beoordeling BO 2013-2014 (2013).pdf
- 27. Beoordeling Artistiek Onderzoek 2014-2015 (2014).pdf
- 28. 2013-2014 handleiding 4 BO (2013).pdf
- 29. 2014-2015 Handleiding Artistiek Onderzoek (2014).pdf
- 30. Ontwikkeling van het Onderzoek in de opleiding dBKV sinds 2013 (2015).pdf
- 31. Planning Leerlijnen Onderzoek (inclusief pilot) dBKV 2014-2015 (2014).pdf
- 32. Voortgang leerlijnen onderzoek Kunst en Educatie (2015).pdf
- 33. Artistiek onderzoek binnen dBKV-Uitgangspunten 2015-2016 (2015).pdf
- 34. Procedure beoordeling artistiek onderzoek (2014).pdf
- 35. Overzicht van kunstenaars die betrokken zijn bij het artistiek onderzoek en hun expertise (2015).pdf
- 36. Brochure Eindexpositie dBKV (2014).pdf
- 36. Brochure Eindexpositie dBKV 2 (2014).pdf
- 37. Studiehandleiding Praktijkonderzoek (Actieonderzoek) 2013-2014 (2013).pdf
- 38. Studiehandleiding Praktijkonderzoek (Afstudeeronderzoek nieuwe stijl)2013-2014 (2013) pdf (0).pdf
- 39. Studiehandleiding Praktijkonderzoek (Afstudeeronderzoek) 2014-2015.pdf
- 40. Rubric Praktijkonderzoek (Afstudeeronderzoek) dBKV(2014).pdf
- 41. Feedbackformulier Onderzoeksplan Praktijkonderzoek (2014).pdf
- 42. Overzicht onderwerpen vierdejaars Afstudeeronderzoek 2014-2015 (2015).pdf
- 43. GAP-analyse IEC en afdeling K&E(2014).pdf
- 44. Actiepunten Gap-analyse 2014-2015 (2014).pdf
- 45. Leerlijn Onderzoek Tweedegraads Lerarenopleidingen NHL (2013-2014) (2013).pdf
- 46. Evaluatie leerlijn Praktijkonderzoek 2014-2015 (2015).pdf
- 47. Leerlijn Praktijkonderzoek dBKV 2015-2016 (2015).pdf
- 48. Leerlijn Artistiek onderzoek dBKV 2015-2016 (2015).pdf

Bijlage 4   Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

179442
189847
159646
191183
190179
190655
203025
160547
110736
149942
201383
97148
125377
201170
97334